

สรุปปัญหาและข้อเสนอแนะ

มะม่วงหิมพานต์เป็นพืชสวนที่เกษตรกรไทยรู้จักกันมานานแล้ว ความสำคัญของมะม่วงหิมพานต์ที่มีต่อเศรษฐกิจไทยนอกจากจะเป็นที่รู้จักในฐานะของพืชที่ทำรายได้ให้ประเทศไทยได้สูงถึงเกือบ 80 ล้านบาทต่อปี¹ ปัจจุบันยังเป็นที่ทราบว่าเป็นพืชซึ่งขึ้นได้เจริญงอกงามในพื้นที่แทบทุกสภาพของประเทศไทย สามารถขึ้นได้ในดินแทบทุกชนิด การดูแลรักษาง่าย ลงทุนน้อย และเป็นพืชเหมาะสมที่สามารถปลูกทดแทนมันสำปะหลังได้

ดังได้กล่าวในตอนต้นแล้วว่า การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาความเหมาะสมของการเพาะปลูกมะม่วงหิมพานต์พันธุ์พื้นเมืองและพันธุ์ลูกผสม โดยพิจารณาเปรียบเทียบต้นทุนและอัตราผลตอบแทนของทั้ง 2 พันธุ์อันจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพิจารณาตัดสินใจเลือกเพาะปลูกหรือส่งเสริมให้ปลูกพันธุ์ที่เห็นว่าเหมาะสมและคุ้มค่ากับการลงทุน ซึ่งในการวิเคราะห์และเปรียบเทียบต้นทุนการปลูกมะม่วงหิมพานต์ รวมทั้งการวิเคราะห์เปรียบเทียบอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนปลูกดังที่ได้เสนอรายละเอียดไว้ในบทที่ 3 และ 4 ตามลำดับ ในบทนี้จะเป็นการสรุปการศึกษาดังกล่าวอีกครั้งหนึ่งพร้อมทั้งการแสดงการยืนยันสมมติฐานของวิทยานิพนธ์นี้ ในส่วนท้ายของบทจะเป็นข้อสรุปปัญหาและข้อเสนอแนะ

สมมติฐานและการพิสูจน์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นการศึกษาเปรียบเทียบต้นทุน และผลตอบแทนจากการลงทุนปลูกมะม่วงหิมพานต์พันธุ์พื้นเมืองและพันธุ์ลูกผสม ศึกษาเฉพาะพื้นที่อำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยมีสมมติฐานในการศึกษาดังนี้

1. ต้นทุนการปลูกมะม่วงหิมพานต์พันธุ์ลูกผสมสูงกว่าพันธุ์พื้นเมือง
 2. ผลตอบแทนจากการลงทุนปลูกมะม่วงหิมพานต์พันธุ์ลูกผสมสูงกว่าพันธุ์พื้นเมืองจากการศึกษาได้พบประเด็นต่าง ๆ ที่น่าสนใจพอสรุปได้ดังนี้
1. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบต้นทุนการปลูกมะม่วงหิมพานต์
ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของต้นทุนการปลูกมะม่วงหิมพานต์พันธุ์พื้นเมืองและ

¹สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

พันธุ์ลูกผสมโดยสรุปพบว่า "ต้นทุนการปลูกมะม่วงหิมพานต์พันธุ์ลูกผสมสูงกว่าต้นทุนการปลูกมะม่วงหิมพานต์พันธุ์พื้นเมือง ทุกขนาดพื้นที่การเพาะปลูกและทุกอายุสวนของมะม่วงหิมพานต์"

การที่มะม่วงหิมพานต์พันธุ์ลูกผสมมีต้นทุนสูงกว่ามะม่วงหิมพานต์พันธุ์พื้นเมือง เนื่องจากมะม่วงหิมพานต์พันธุ์ลูกผสมต้องการการการเพาะปลูกและดูแลรักษาอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการมากกว่า และค่าใช้จ่ายที่สำคัญที่ทำให้ต้นทุนการปลูกมะม่วงหิมพานต์พันธุ์ลูกผสมสูงก็คือ ค่าต้นทุน ซึ่งต้องซื้อทุกครั้งไม่สามารถที่จะเก็บเมล็ดไว้ทำพันธุ์ต่อไปได้ และค่าปุ๋ย ค่าแรงงานในการแต่งกิ่ง ตัดต้นค้ำกิ่ง รวมทั้ง ค่าแรงงานในการเก็บเกี่ยวและตาก จึงกล่าวได้ว่า การศึกษาครั้งนี้ได้ยืนยันและพิสูจน์สมมติฐานที่ 1 ของวิทยานิพนธ์ที่ว่า "ต้นทุนการปลูกมะม่วงหิมพานต์พันธุ์ลูกผสมสูงกว่าต้นทุนการปลูกมะม่วงหิมพานต์พันธุ์พื้นเมือง"

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนปลูกมะม่วงหิมพานต์พันธุ์พื้นเมืองกับพันธุ์ลูกผสม

การศึกษาอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนโดยวิเคราะห์เปรียบเทียบนี้มีประโยชน์ต่อการช่วยตัดสินใจ เพื่อพิจารณาว่าเกษตรกรควรจะเลือกปลูกพันธุ์ใด จึงจะให้ผลตอบแทนที่ดีที่สุด ซึ่งอาจจะต้องพิจารณาร่วมกับปัจจัยอื่น ๆ ประกอบด้วยเช่น การตลาด ความสามารถในการผลิต ทั้งนี้ เพื่อความรอบคอบในการลงทุน ซึ่งการวิเคราะห์จะวิเคราะห์ขนาดพื้นที่การเพาะปลูก 7 ไร่ 18 ไร่ และ 29 ไร่ ด้วยเหตุผลที่ได้กล่าวไปแล้ว ผลการวิเคราะห์สรุปได้ดังนี้

2.1 เปรียบเทียบระยะเวลาคืนทุน เกษตรกรที่ปลูกพันธุ์ลูกผสม สามารถคืนทุนได้ในเวลาที่รวดเร็วกว่าเกษตรกรที่ปลูกพันธุ์พื้นเมืองดังนี้

ขนาดพื้นที่การเพาะปลูก 7 ไร่

พันธุ์ลูกผสมมีระยะ เวลาคืนทุนรวดเร็วกว่าคือ 6.05 ปี ส่วนพันธุ์พื้นเมืองคืนทุนในเวลา 7.13 ปี

ขนาดพื้นที่การเพาะปลูก 18 ไร่

พันธุ์ลูกผสมมีระยะ เวลาคืนทุนรวดเร็วกว่าคือ 5.82 ปี ส่วนพันธุ์พื้นเมืองคืนทุนในเวลา 6.92 ปี

ขนาดพื้นที่การเพาะปลูก 29 ไร่

พันธุ์ลูกผสมมีระยะ เวลาคืนทุนรวดเร็วกว่าคือ 5.76 ปี ส่วนพันธุ์พื้นเมืองคืนทุนในเวลา 6.9 ปี

2.2 เปรียบเทียบมูลค่าปัจจุบันสุทธิ เกษตรกรที่ปลูกพันธุ์ลูกผสมได้รับผลตอบแทน
ในรูปของมูลค่าปัจจุบันสุทธิสูงกว่าเกษตรกรที่ปลูกพันธุ์พื้นเมืองดังนี้

ขนาดพื้นที่การเพาะปลูก 7 ไร่

พันธุ์ลูกผสมมีมูลค่าปัจจุบันสุทธิ 44,230.75 บาท ส่วนพันธุ์พื้นเมืองมีมูลค่าปัจจุบัน
สุทธิ 739.53 บาท

ขนาดพื้นที่การเพาะปลูก 18 ไร่

พันธุ์ลูกผสมมีมูลค่าปัจจุบันสุทธิ 135,156.70 บาท ส่วนพันธุ์พื้นเมืองมีมูลค่าปัจจุบัน
สุทธิ 8,934.15 บาท

ขนาดพื้นที่การเพาะปลูก 29 ไร่

พันธุ์ลูกผสมมีมูลค่าปัจจุบันสุทธิ 221,470.03 บาท ส่วนพันธุ์พื้นเมืองมีมูลค่าปัจจุบัน
สุทธิ 15,611.97 บาท

2.3 เปรียบเทียบอัตราผลตอบแทนภายใน

ขนาดพื้นที่การเพาะปลูก 7 ไร่

พันธุ์ลูกผสมมีอัตราผลตอบแทนร้อยละ 35.88 ส่วนพันธุ์พื้นเมืองมีอัตราผลตอบแทน
ร้อยละ 15.67

ขนาดพื้นที่การเพาะปลูก 18 ไร่

พันธุ์ลูกผสมมีอัตราผลตอบแทนร้อยละ 38.55 ส่วนพันธุ์พื้นเมืองมีอัตราผลตอบแทน
ร้อยละ 17.92

ขนาดพื้นที่การเพาะปลูก 29 ไร่

พันธุ์ลูกผสมมีอัตราผลตอบแทนร้อยละ 38.84 ส่วนพันธุ์พื้นเมืองมีอัตราผลตอบแทน
ร้อยละ 18.15

จากข้อมูลและเหตุผลที่กล่าวมาทั้งหมด จึงสรุปได้ว่า "ผลตอบแทนจากการลงทุนปลูก
มะม่วงหิมพานต์พันธุ์พื้นเมืองต่ำกว่าผลตอบแทนจากการลงทุนปลูกมะม่วงหิมพานต์พันธุ์ลูกผสม" และ
จากข้อสรุปดังกล่าวจึงเป็นจริงตามสมมุติฐานที่ 2 ของวิทยานิพนธ์นี้ที่ตั้งไว้ว่า "ผลตอบแทนจาก
การลงทุนปลูกมะม่วงหิมพานต์พันธุ์ลูกผสมสูงกว่าพันธุ์พื้นเมือง"

กล่าวโดยสรุปจากการวิเคราะห์ทั้งต้นทุนการเพาะปลูกและอัตราผลตอบแทนของมะม่วงหิมพานต์ทั้ง 2 พันธุ์พบว่า มะม่วงหิมพานต์พันธุ์ลูกผสมให้ผลตอบแทนที่สูงและใช้ต้นทุนในการปลูกสูงกว่ามะม่วงหิมพานต์พันธุ์พื้นเมือง

ฉะนั้นจากผลการวิเคราะห์ดังกล่าวข้างต้น จึงกล่าวได้ว่าเกษตรกรควรที่จะเลือกปลูกมะม่วงหิมพานต์พันธุ์ลูกผสมมากกว่ามะม่วงหิมพานต์พันธุ์พื้นเมือง เป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้เป็นการพิจารณาตามหลักการทางวิชาการในเรื่องต้นทุนและผลตอบแทน

ปัญหาและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาในครั้งนี้ได้พบประเด็นปัญหาต่าง ๆ ที่น่าสนใจหลายประการ ซึ่งพอจะรวบรวมสรุปพร้อมทั้งข้อเสนอแนะไว้ เพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาเรื่องมะม่วงหิมพานต์ดังต่อไปนี้

1. ปัญหาเรื่องการปลูก

มะม่วงหิมพานต์มีแนวโน้มในการเป็นสินค้าออกที่สำคัญของประเทศ โดยมีมูลค่าการส่งออกปีละประมาณ 80 ล้านบาท รัฐบาลจึงมีเป้าหมายในอันที่จะเพิ่มผลผลิตมะม่วงหิมพานต์เพื่อการส่งออก และจากการศึกษาข้างต้นจะเห็นได้ว่ารัฐบาลควรสนับสนุนให้เกษตรกรหันมาปลูกมะม่วงหิมพานต์พันธุ์ลูกผสมแทนการปลูกพันธุ์พื้นเมือง แต่ในการปลูกพันธุ์ลูกผสมก็มีปัญหาคือ

1.1 เกษตรกรยังลังเลที่จะปลูกมะม่วงหิมพานต์พันธุ์ลูกผสม ทั้งนี้เพราะ ต้นทุนการเพาะปลูกสูงกว่าพันธุ์พื้นเมือง และเกษตรกรเกรงว่าจะไม่สามารถขายผลผลิตได้หมด เพราะพ่อค้าคนกลางที่รับซื้อ เมล็ดมะม่วงหิมพานต์ดิบในท้องถิ่นยังมีจำนวนน้อยและมักจะพบว่า เกษตรกรที่ปลูกพันธุ์พื้นเมืองมีเงินทุนหมุนเวียนน้อย จึงขาดแคลนในเรื่องเงินทุนในการเพาะปลูก โดยเฉพาะถ้าปลูกมะม่วงหิมพานต์พันธุ์ลูกผสมต้องใช้ต้นทุนสูงกว่ามาก ถึงแม้ผลผลิตต่อไร่จะสูงกว่า

1.2 เกษตรกรยังไม่เข้าใจในวิธีการดูแลบำรุงรักษามะม่วงหิมพานต์พันธุ์ลูกผสม เนื่องจากการปลูกพันธุ์พื้นเมือง เกษตรกรไม่ต้องดูแลบำรุงรักษา แต่ถ้าหันมาปลูกพันธุ์ลูกผสมต้องดูแลบำรุงรักษาเป็นอย่างดี เพื่อให้ได้ผลผลิตออกมาตรงตามสายพันธุ์

ข้อเสนอแนะ

1. รัฐบาลโดยกรมส่งเสริมการเกษตรควรจัดการให้มีการวิจัยพันธุ์ต่าง ๆ เพื่อที่จะลดต้นทุนการเพาะปลูกลง โดยเฉพาะค่าต้นพันธุ์
2. รัฐบาลควรส่งเสริมให้ความรู้ทางวิชาการแก่เกษตรกรมากขึ้น ในเรื่องเทคนิคการเพาะปลูกพันธุ์ลูกผสม ซึ่งเกษตรกรยังไม่คุ้นเคย

2. ปัญหาเรื่องการตลาด

พ่อค้ามักจะไม่นำซื้อเมล็ดมะม่วงหิมพานต์พันธุ์ลูกผสม เพราะไม่แน่ใจในจำนวนการสั่งซื้อจากต่างประเทศ พ่อค้าจึงแก้ปัญหามาโดยไม่นำซื้อจากเกษตรกร หรือรับซื้อในราคาที่ต่ำ ทำให้เกษตรกรไม่นิยมปลูกพันธุ์ลูกผสม นอกจากนี้ สภาพการตลาดต่างประเทศ สำหรับมะม่วงหิมพานต์ของไทยจำกัดแคบเพียงประเทศสิงคโปร์ ญี่ปุ่น และฮ่องกง สำหรับเมล็ดมะม่วงหิมพานต์พันธุ์พื้นเมือง ไม่มีปัญหาด้านการตลาดภายในประเทศ เพราะผลผลิตที่ได้ขายได้หมด แต่มีปัญหาด้านการส่งออกต่างประเทศ

ข้อเสนอแนะ

การที่รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมให้มีการผลิตมะม่วงหิมพานต์พันธุ์ลูกผสมนี้ จำเป็นต้องดำเนินการในทางการตลาดเพื่อให้สอดคล้องกับปริมาณการผลิตที่จะเกิดขึ้น กล่าวคือ

1. ดำเนินการเปิดตลาดมะม่วงหิมพานต์ให้มากที่สุด ในเรื่องนี้ควรพัฒนาปรับปรุงด้านต่าง ๆ ดังนี้

- 1.1 เพิ่มความระมัดระวังในการคัดเลือกเกรดมะม่วงหิมพานต์ที่ส่งออกให้ได้มาตรฐาน โดยควบคุมความสะอาด ความชื้น เป็นต้น

- 1.2 กำหนดราคาส่งออกให้เหมาะสมกับสถานการณ์ตลาด เพื่อให้สามารถแข่งขันกับประเทศส่งออกอื่น ๆ

2. ดำเนินการในเรื่อง "ราคา"

- 2.1 เพื่อให้เกษตรกรได้มีอำนาจในราคามะม่วงหิมพานต์ รัฐบาลจึงควรที่จะมีการวางแผนการผลิตที่ชัดเจน เพื่อไม่ให้ผลิตล้นตลาด ทำให้เกิดปัญหาราคาตกต่ำ เกษตรกรขายไม่ออก ดังเช่น กรณีของมันสำปะหลัง ซึ่งการวางแผนดังกล่าวคือการหาปริมาณการส่งออกที่แน่นอนเพื่อการผลิตที่พอดี อันจะเป็นการรักษาตลาดของตลาด นอกจากนี้ยังอาจต้องกำหนด

เขตเศรษฐกิจงานการปลูกมะม่วงหิมพานต์

- 2.2 ำให้รัฐบาลมีการประกันราคาขั้นต่ำขึ้น เพื่อกระตุ้นให้เกษตรกรมีความแน่วใจในการอยู่รอดและไม่ถูกทอดทิ้งจากรัฐบาล
- 2.3 ำให้มีการจำหน่ายผลผลิตให้กับโรงงานอุตสาหกรรมโดยตรง เพื่อไม่ให้ผ่านคนกลางหลายทอด ซึ่งจะทำให้ผลตอบแทนของ เกษตรกรดีขึ้น
- 2.4 ส่งเสริมและแนะนำให้เกษตรกรรวมกลุ่มกัน เพื่อให้เกิดอำนาจในการต่อรองด้านการซื้อและจำหน่าย
- 2.5 ำให้สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรดำเนินการ และประสานงานในการปฏิบัติงานเพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมาย โดยศึกษาทางด้านเศรษฐกิจการผลิต สำรวจปริมาณการผลิต ต้นทุนการผลิตรวม ราคาที่เกษตรกรจะขายได้

จากการศึกษาทั้งหมดเกี่ยวกับพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ คือ มะม่วงหิมพานต์นี้ได้ข้อสรุปที่น่าสนใจหลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการศึกษาต้นทุนการเพาะปลูก และผลตอบแทนของมะม่วงหิมพานต์ทั้ง 2 พันธุ์ พบว่ามะม่วงหิมพานต์พันธุ์พื้นเมือง ใช้ต้นทุนการเพาะปลูกต่ำและให้ผลตอบแทนต่ำกว่าพันธุ์ลูกผสม ทั้งนี้ปริมาณผลผลิตและคุณภาพผลผลิตต่ำกว่าพันธุ์ลูกผสม

ฉะนั้นการที่รัฐบาลมุ่งส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกพันธุ์ลูกผสมจึง เป็นการดำเนินการตามเป้าหมายการพัฒนาการส่งออก โดยให้สอดคล้องกับสภาพความต้องการของตลาดโลก โดยมองปัจจัยด้านการตลาดเป็นหลัก แต่ไม่ได้มองที่ความสามารถของ เกษตรกรทั้งในด้านการลงทุนและการเพิ่มผลผลิต เพราะเกษตรกรมักจะตัดสินใจเลือกปลูกพันธุ์ที่ขายได้ง่าย มีกำไรดี ต้นทุนต่ำมากกว่าที่จะปลูกพันธุ์ที่ลงทุนสูง แม้จะได้จำนวนผลผลิตมากกว่าแต่ราคาตลาดในการรับซื้อไม่แน่นอน ดังนั้นการส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกพันธุ์ลูกผสมนั้น ในแง่ของการตลาดแล้วเหมาะสมและควรส่งเสริมอย่างยิ่ง แต่การดำเนินการนั้นจะต้องร่วมมือกันทั้งภาครัฐบาล เอกชนและเกษตรกร รัฐบาล และ เอกชนที่เกี่ยวข้องควรเริ่มแก้ปัญหาของมะม่วงหิมพานต์พันธุ์นี้ ในด้านการลดต้นทุนและด้านต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาข้างต้นอันจะ เป็นการสร้างความมั่นใจ และเป็นแรงจูงใจต่อเกษตรกรให้หันมาปลูกพันธุ์ลูกผสมมากขึ้นเรื่อย ๆ

เชื่อว่ามาตรการทั้งในด้านการปลูก การตลาดทั้งจากภาครัฐบาล และเอกชน ถ้าได้ร่วมมือกันอย่างจริงจังและมีประสิทธิภาพแล้ว อนาคตของตลาดเมล็ดมะม่วงหิมพานต์ของไทยจะไปได้ดีมาก อาจจะเป็นผู้ส่งออกที่สำคัญในภูมิภาคเอเชียได้ไม่ยากนัก และโอกาสที่มะม่วงหิมพานต์จะก้าวขึ้นมาเป็นพืชที่นำรายได้เข้าประเทศชั้นแนวหน้าก็ไม่ไกลจากความเป็นไปได้จริงเลย